

ΚΗΦΙΣΙΑΣ 215

Το μεγάλο στοίχημα

γράφει

ο ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ*

*Γενικός διευθυντής του IOBE, καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μια ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί

Το επόμενο διάστημα αναμένεται σημαντική βελτίωση στις επιδόσεις της **ελληνικής οικονομίας** με αύξηση εισοδημάτων, επενδύσεων και θέσεων εργασίας. Όμως, το αν θα υπάρξει πραγματική αλλαγή στη δομή της, τέτοια που να προδιαγραφεί θετική πορεία μεσοπρόθεσμα και συστηματική σύγκλιση της ευημερίας των Ελλήνων με αυτή των άλλων Ευρωπαίων, παραμένει ανοικτό ερώτημα.

ΟΙ ΛΟΓΟΙ για τους οποίους αναμένεται βελτίωση στην οικονομία είναι τρεις. Ο πρώτος είναι η σημερινή βάση εκκίνησης, όπως διαμορφώθηκε μέσα από τα τρία διαδοχικά προγράμματα. Τα ελλείμματα έχουν περιοριστεί και η χώρα βρίσκεται δημοσιονομικά εντός τροχιάς. Ισως το σημαντικότερο, μέσα από σημαντικά λάθη, επιμέρους προσπάθειες και συνολικά τις δραματικές εξελίξεις της περασμένης δεκαετίας και τη βίαιη υποβάθμιση εισοδημάτων και περιουσιών, είναι ότι δεν υπάρχει πλέον ουσιαστική αμφισβήτηση από το ευρύ φάσμα της πολιτικής και της κοινωνίας πως η χώρα πρέπει να κινείται σε πλαίσιο που θα συνδιαμορφώνεται με τους Ευρωπαϊκούς εταίρους.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές στο διεθνές περιβάλλον διαγράφονται θετικές. Ειδικότερα, μπορεί η ζήτηση να εμφανίζει εξασθένιση, όμως το κόστος χρήματος αναμένεται ιδιαίτερα χαμηλό, στοιχείο πολύ ευνοϊκό για μια οικονομία με υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό χρέος. Ταυτόχρονα, η αλλαγή φρουράς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στην Κεντρική Τράπεζα μπορεί να συνδυαστεί με εξειδίκευση πολιτικών που θα προσανατολίζονται περισσότερο στην ανάγκη εκμετάλλευσης του χαμηλού κόστους χρηματοδότησης για ενίσχυση

ση της μεγέθυνσης και των αναγκαίων δομικών μεταρρυθμίσεων.

ΤΡΙΤΟΝ, η προγραμματική τοποθέτηση ως απόλυτη προτεραιότητα της νέας κυβέρνησης για βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και προσέλκυση επενδύσεων, που βρίσκονται σε δραματικό χαμηλό επίπεδο, σηματοδοτεί μια θετική στροφή της οικονομικής πολιτικής που καθυστερούσε επί μακρόν.

Εφόσον, λοιπόν, δεν υπάρξουν ισχυρά στοιχεία κρίσης εισαγόμενα από το εξωτερικό, μπορεί να αναμένεται θετική τροχιά της οικονομίας κατά τα επόμενα δύο-τρία χρόνια. Αρκεί, όμως, αυτή η προσδοκία για να θεωρησουμε πως τα προβλήματα της **ελληνικής οικονομίας** λύνονται οριστικά;

ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ κρίσιμες παρατηρήσεις. Στο μακρύ χρόνο κρίσης που προηγήθηκε, η οικονομία μας δεν υπέστη μόνο πρωτοφανή συρρίκνωση, αλλά έδειξε εξαιρετικά ισχυρή αντίσταση σε μεταρρυθμίσεις που θα απελευθέρωναν τις παραγωγικές δυνάμεις της. Επιπλέον, την ίδια ώρα που η δική μας παλινδρομούσε, έκανε πολύτιμο χρόνο και απόσταση από άλλες οικονομίες, οι οποίες επένδυσαν σε υποδομές και ανθρώπινο κεφάλαιο, βελτίωσαν τη δυνατότητά τους να καινοτομούν και είναι πια πολύ περισσότερο ανταγωνιστικές. Ταυτόχρονα, η οικονομία μας θα πορεύεται με υψηλό χρέος ενδεχομένως για δεκαετίες και δεν θα πρέπει να τη βρει σε οριακή πορεία. Τέλος, και εμφανικά, ο σκοπός δεν μπορεί να είναι η επιστροφή σε μια δομή και λειτουργία που σταδιακά οδήγησε στην κρίση, με συστηματική υπονόμευση του εξωτερικού ισοζυγίου και, στη συνέχεια, επίσης δημοσιονομική αποσταθεροποίηση.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ, λοιπόν, το ζητούμενο δεν μπορεί να είναι λιγότερο από τη συστηματική εφα-

μογή ενός αξιόπιστου σχεδίου, που θα μετασχηματίσει πραγματικά την **ελληνική οικονομία**. Καθώς οι άμεσες προοπτικές είναι θετικές, υπάρχουν το πολιτικό κεφάλαιο και η δυνατότητα χρηματοδότησης μιας τέτοιας δομικής αλλαγής.

ΜΗΠΩΣ, όμως, όλα αυτά είναι προδιαγεγραμμένα και καθολικά αποδεκτά; Η απάντηση είναι αρνητική. Μια δομική αλλαγή της οικονομίας, που θα επιτρέψει ισχυρή ανάπτυξη, θα στηριχθεί σε κρίσιμες επιλογές. Αρχικά, ο δημοσιονομικός χώρος είναι περιορισμένος. Αν επιλεγεί μια γενική μείωση φόρων, χωρίς σημαντική μείωση δαπανών, δεν θα είναι εφικτή η σημαντική μείωση του βάρους στην εργασία που είναι αναγκαία προτεραιότητα. Στο ασφαλιστικό, πρέπει να βρεθεί χώρος για τη μετάβαση σε ένα σύστημα όπου οι εργαζόμενοι δεν θα επιβαρύνονται υπέρμετρα και οι εισφορές τους δεν θα μετατρέπονται μόνο σε συντάξεις παλαιότερων γενεών και πολύ υψηλότερες από σημερινούς μισθούς.

ΚΟΜΒΙΚΕΣ επιλογές θα πρέπει επίσης να γίνουν για τις επιχειρήσεις και το Δημόσιο, την παραγωγή, το κέρδος που θα πρέπει να προέρχεται από καινοτόμες επενδύσεις, όχι από κλειστές αγορές. Στην εκπαίδευση και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα απαιτείται αυτονομία μονάδων, συνεπώς η κατανομή πόρων και αμοιβών θα ακολουθεί λογοδοσία και αξιολόγηση. Και φυσικά το κράτος για να είναι αποτελεσματικό, πρέπει να λειτουργεί ανεξάρτητα από τα πολιτικά κόμματα.

ΕΙΝΑΙ κρίσιμο η σημερινή ευκαιρία να μη χαθεί. Να μην υπάρξουν μόνο κάποιες θετικές εξελίξεις τα επόμενα λίγα χρόνια, αλλά να τεθούν οι βάσεις για σημαντικά βελτιωμένη τροχιά σε βάθος χρόνου. Τότε, και μόνο τότε, θα έχει μείνει η κρίση πίσω μας.

«**Να μην υπάρξουν μόνο κάποιες θετικές εξελίξεις τα επόμενα λίγα χρόνια, αλλά να τεθούν οι βάσεις για σημαντικά βελτιωμένη τροχιά σε βάθος χρόνου. Τότε, και μόνο τότε, θα έχει μείνει η κρίση πίσω μας**»